

Н.В. Рудавка
В.О. Кавиршина
 канд. екон. наук,
 м. Донецьк

СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ — СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ШАХТАРСЬКИХ МІСТ

В умовах ринкової трансформації реальною базою інтенсивного росту економіки вугледобувних територій може стати не в повній мірі використаний господарством потенціал науки і освіти. Функціонування економічної системи, яка базується на знаннях, розвитку людського капіталу та інтелектуальних можливостях у всьому світі є основним шляхом підвищення ефективності функціонування регіонів і держави [1]. Знання на основі яких з'являються нові і більш ефективні виробничі та інформаційні технології, зразки продукції високого технічного рівня, форми організації і управління господарством, складають у ряді країн основний приріст валового продукту і продуктивності праці.

Методологія дослідження інформаційної економіки розглянута в працях як вітчизняних вчених А. Чухно, С. Мочерного, А. Устенко, Б. Кульчицького, В. Василенка, В. Александрова, так і зарубіжних Б. Мільнера, А. Громова, Н. Шаша, В. Румянцева, В. Іноземцева, А. Ракитова, а також Дж. Бенігера, Дж. Масуди, М. Кастельса. Згідно з теоретичними дослідженнями робіт вище зазначених авторів, визначено загальні ознаки динамічно розвинених регіонів: по-перше, це включення до глобальних процесів; по-друге, орієнтація на знання; по третє, швидке зростання науково-технічного прогресу та інноваційної сфери; по четверте, змінювання характеру загального та індивідуального споживання; по-п'яте, творчий, інтелектуальний характер праці. В наукових працях переважає думка, що головним принципом сучасності є розглядання економічного розвитку на основі зростання і удосконалення виробничих сил на базі інформаційно-інтелектуальних технологій, які в сучасних умовах можуть забезпечити ефективність виробництва і докорінним чином змінити умови економічного функціонування [1–5].

Метою даної статті є дослідження напрямків стратегії управління знаннями, яка дозволяє комплексно і в повному обсязі використовувати інтелектуальний потенціал трудових ресурсів шахтарських міст.

Пріоритетним напрямком здійснення структурної перебудови економічної системи шахтарських міст є фактор людських ресурсів, та збереження і примноження трудового потенціалу. Реструктуризація господарського комплексу нерозривно пов'язана з розформуванням старих та утворенням нових професійних груп, зміною змісту професійної діяльності, умов праці, вимог до кваліфікаційного рівня, а також з розвитком творчих можливостей громадян.

Тому, основою нової концептуальної моделі розвитку економічної системи повинна стати теорія людського капіталу, яка є адекватною умовам трансформаційного характеру і соціально-ринкової економіки. Для шахтарських міст це обґрунтовано унікальністю і загальністю цілей соціального розвитку, таких як: створення нових робочих місць з високою заробітною платою, що забезпечить

переваги праці та гарантованого доходу; надання можливостей доступу до ефективних послуг охорони здоров'я і попередження або зниження соціальних ризиків; посилення соціальної захищеності, досягнення активної реінтеграції безробітних до ринку робочої сили.

Очевидно, що в сучасних умовах, які характеризуються високими темпами змінювання бізнес-середовища, важливим з ресурсів, необхідних для ефективного функціонування є знання у провідних для даного регіону бізнес-сферах.

Управління знаннями як вид управлінської діяльності характеризується рядом особливостей: по-перше, знання є ресурсом і об'єктом управління у всіх діючих економічних структурах; по-друге, управління знаннями пов'язано з використанням сучасних інформаційних технологій, мережі Інтернет, інших універсальних мереж, які дозволяють накопичувати і розповсюджувати необхідні знання; по-третє, функції управління знаннями виконують інтеграційну і координувальну роль в процесі навчання та подальшої практичної діяльності. Наприклад, у м. Горлівка накопичений значний науково-виробничий потенціал у сфері хімічної промисловості, який може використовуватися як один із напрямків диверсифікації господарського комплексу.

У нинішній ситуації доцільним для розвитку шахтарських міст є створення інформаційної системи, яка базується на знаннях, інноваціях, інформаційних технологіях.

До основних цілей побудови інформаційної системи знань на рівні даних міст можна віднести наступне:

- забезпечення ефективного використання місцевих природних, виробничих та трудових ресурсів;
- збереження чисельності існуючих, створення нових і модернізація діючих робочих місць;
- формування високотехнологічних (наукомістких) виробництв;
- забезпечення збалансованого розвитку виробничої, соціальної інфраструктури;
- репрофілювання діючих підприємств, нарощування виробничого потенціалу, зміцнення матеріальної бази;
- широке впровадження у виробничі процеси безвихідних та маловідходних технологій;
- збільшення інтелектуального капіталу міст, впровадження інновацій;
- оперативний обмін інформацією між різними адміністративно-господарськими структурами.

Також, дана система повинна передбачати варіанти руху робочої сили і заходи щодо змінювання структури робочих місць, організацію робіт з професійної підготовки кадрів, поліпшення умов функціонування економічних структур.

На рівні вищих навчальних закладів ефективним напрямком є створення єдиної системи управління

інформаційним забезпеченням ринку праці, яка охоплює студентів і випускників за спеціальностями, включаючи процеси та методи збирання, накопичення, зберігання інформації, управління нею згідно з потребами містоутворювальних підприємств (рис.1).

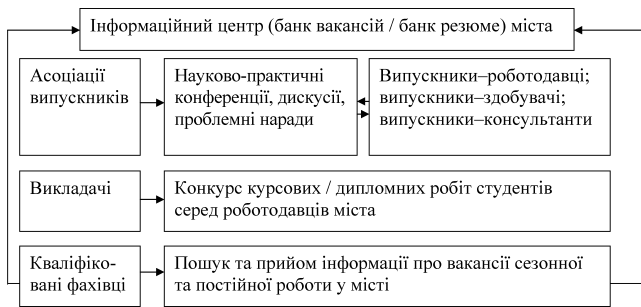

Рис. 1. Схема управління інформаційним забезпеченням ринку праці на рівні міста.

Управління інформаційним забезпеченням передбачає надання довідкових даних, пов'язаних з науковим забезпеченням упровадження нових видів продукції (проведення прикладних досліджень для створених підприємств); навчання (перенавчання безробітних, підготовка спеціалістів); консультування (надання послуг малим підприємствам, допомога щодо формування альтернативних планів діючим суб'єктам господарювання в умовах нестабільного економічного середовища, розробка бізнес-планів для початківців-підприємців). До складу формуючої інформаційної системи повинні входити освітні заклади (які підтримують зв'язок з діючими структурами у місті), науково-дослідні, технологічні, економічні, прогнозно-аналітичні центри, консалтингові структури.

Складовими підсистемами інформаційного забезпечення міста можуть бути наступні елементи: по-перше, засоби пошуку даних, до яких належать системи каталогізації та класифікації знань, бібліотечні каталоги, класифікатори, відповідні довідники; по-друге, засоби зберігання даних, що передбачають впровадження клієнт-серверних систем управління, які надають можливість розподілення у просторі сховищ інформації і засобів їх розробки, та одночасного користування багатьма структурами; по-третє, засоби передачі даних надають можливість використовувати інформацію локальних і глобальних інформаційних мереж.

На нашу думку, для ефективного функціонування інформаційної системи можна використовувати досвід консультаційних фірм, які видають довідники з ресурсів знань (так звані жовті сторінки), завдяки яким можна швидко знайти необхідних спеціалістів для вирішення відповідних проблем. Значна частина цих фірм відмовилась від централізованих бібліотек з базою на паперових носіях і перейшли на онлайн-інформаційні мережі. В результаті збільшилось значення інформаційних технологій в управлінні зовнішніми і внутрішніми потоками інформації. Системи управління знаннями, представляють собою поєднання баз даних, дискусійних форумів, курсів навчання.

Запропонована схема розвитку інформаційно-консультаційної структури передбачає реалізацію децентралізованого підходу використання необхідних даних, яка

дозволяє істотно збільшити прибуток, за рахунок скорочення втрат та ризиків, підвищити ефективність виробництва і впровадження інновацій. Від можливостей управління інформаційними потоками залежать напрямки підвищення ефективності функціонування господарського комплексу шахтарських міст [2].

Інформаційна система може використовуватися для наступних категорій:

- довідково-інформаційне обслуговування споживачів з метою забезпечення їх повною, своєчасною і диференційованою інформацією, яка необхідна в державній, господарській, науковій, виробничій діяльності;
- інформаційне забезпечення функцій управління економічною системою міста, її окремими галузями, підприємствами, організаціями, перспективне планування і прогнозування розвитку науки, техніки, виробництва;
- забезпечення даними щодо проведення наукових, проектних дослідно-конструкторських робіт з метою усунення дублювання і повторення розробок;
- сприяння успішному виконанню виробничих програм, упровадження нової техніки, досягнень науки, підвищення ефективності праці трудових ресурсів;
- використання систем управління баз даних у бухгалтерському, податковому, фінансовому обліках тощо.

Пропонуємо наступну послідовність дій при формуванні власної унікальної моделі управління знаннями і людським капіталом:

- розроблення системи комплексної оцінки трудового потенціалу міста, включаючи оцінку продуктивних форм;
- формування програм розвитку людського капіталу;
- побудова системи організаційного розвитку і навчання;
- удосконалення політики управління соціальної захищеності населення міста органами місцевої влади.

Створення системи управління знаннями є методологічно складною задачею. Спроби систематизувати явні (документовані) або припустимі (неявно визначені) знання вимагають структурування усїєї інформації, яку суб'єкти господарювання можуть застосовувати в практичній діяльності [3].

В інформаційній системі повинна зберігатися гетерогенна інформація (документи, креслення, бази даних, бази знань) з різних джерел, яка може використовуватися спеціалістами для вирішення виробничо-галузевих завдань. Для цього вимагаються значні метознання щодо функціонування територіально-галузевої структури, її ресурсних потребах, трудового потенціалу, мотивації тощо [4]. Інформаційна система повинна передбачати вирішення усього комплексу завдань, пов'язаних з керуванням потоків вхідних «сирих даних», які знаходяться в її пам'яті. Дані процеси повинні складатися з упровадження автоматичної класифікації і автоматичної індексації текстів; оперативного і адекватного розподілення нової інформації серед користувачів; передачею і збереженням даних в електронних архівах та здійсненням подальшого пошуку необхідного змісту.

Тому, для доступності інформаційної системи доцільно розподіляти знання за наступними сферами: промислова сфера; надання технологічних, професійних, фінансових послуг; медичне обслуговування; транспорт; енергетика; природні ресурси; будівництво і нерухомість; продукти споживання; мандрівки; сільське господарство; управління

містом. Тобто, інформаційна діяльність може бути представлена як процесно-орієнтований пошук необхідних процедурних рішень в системі розподілення інформації та знань.

Управління знаннями стимулює підвищення ефективності функціонування економічної системи оскільки призводить до постійного вивчення мінливої ринкової кон'юнктури, прогнозування пріоритетних тенденцій соціально-економічного розвитку, пошуку і впровадженню організаційних, фінансових, техніко-технологічних механізмів освоєння ринку конкурентоспроможної продукції.

Таким чином, використання інформаційної системи управління знаннями є основою стійкого соціально-економічного розвитку, що передбачає створення імпульсу становлення високотехнологічних галузей і формування науково-інформаційної бази їхнього функціонування. Інформаційні процеси повинні орієнтуватися не тільки на прискорення технологічного розвитку, а стати реальним джерелом зростання економіки міст і підвищення ефективності функціонування господарського комплексу шляхом перетворення накопичених знань у нову суспільну вартість.

Література

1. Громов А. И., Кусова А. Т. Организационная структура управления знаниями // Финансовая газета — ЭКСПО. — 2006. — №411 (105). — С. 17–18.
2. Громов А. И., Чубинидзе К. А. Поиск знаний как основа управления деятельностью // Информационные технологии в проектировании и производстве. — 2005. — № 3. — С. 24–35.
3. Н. Н. Шаш Человеческий капитал компании: проблемы идентификации и управления // Экономика и управление. — 2006. — № 4 (25). — С. 39–41.
4. В. Румянцева Стратегические подходы консультационных форм к управлению знаниями // Проблемы теории и практики управления. — 2006. № 4. — С. 117–123.
5. Б. Мильнер Управление знаниями в современной экономике // Проблемы теории и практики управления. — 2006. № 9. — С. 9–13.
6. Kuhn O., Abecker A. Corporate Memories for Knowledge Management in Industrial Practice: Prospects and Challenges. 1998.
7. Gruber T. R. A translation approach to portable ontologies // Knowledge Acquisition, 1993. — № 5 (2), — P. 199–220.